

Adolesan Dönemden Menopoza

KADIN VE ÜREME SAĞLIĞI

Editör

Doç. Dr. Tuğba GÜRBÜZ

Yardımcı Editör

Doç. Dr. Nur DOKUZEYLÜL GÜNGÖR

Hipokrat
Yayıncılık

©2022 Adolesan Dönemden Menopoza Kadın ve Üreme Sağlığı

ISBN: 978-625-7399-76-0

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editör

Doç. Dr. Tuğba GÜRBÜZ

Yardımcı Editörler

Doç. Dr. Nur DOKUZEYLÜL GÜNGÖR

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Proje Koordinatörü

Meryem YAVUZ

(MediHealth Academy)

Grafik-Tasarım

Fatih Şamil ULUDAĞ

Dilaver Emin KORKMAZ

Elif ÖZDİL

(MediHealth Academy)

Baskı-Cilt

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Sertifika No: 47479

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad.No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05-15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Önsöz

Sevgili Meslektaşlarım,

Sağlıkta şiddet olaylarının her geçen gün artmasına, biz hekimlere yönelik tüm itibarsızlaştırılma çabalarına rağmen var gücümüz ile ilim ve irfan için çalışmaktayız. Öncelikle "**Adolesan Dönemden Menopoza Kadın ve Üreme Sağlığı**" kitabımıza verdiğiniz kıymetli destekler için sizlere yürekten teşekkür ediyorum.

Adolesan sağlığı, kadın sağlığı, üreme sağlığı, gebelik ve doğum süreçleri, menopozal dönem, onkolojik hastalıklar ve kozmetik jinekoloji alanında kendini yetiştirmiş kıymetli birçok akademisyen hocamız, kadın hastalıkları ve doğum uzmanı hocalarımız ve alanında yine çok kıymetli birçok farklı branşdan hekim arkadaşlarımız ile bir araya geldik. Ve hep birlikte güncel literatürler eşliğinde tüm uzman hekimlerimizin, asistan hekimlerimizin, tıp fakültesi öğrencilerimizin her daim faydalanabilecekleri başucu bir eser ortaya koymayı hedefledik.

Bu kitabın ortaya çıkış fikrini bizlere sunarak, çok önemli bir tecrübe kazanmamıza vesile olan, uzun ve zahmetli olan bu sürecin tüm aşamalarında bizlere her zaman destek veren sevgili abimiz, kıymetli hocamız Prof. Dr. Aydın ÇİFCİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Daha tıp fakültesi öğrencisiyken, ÇAPA yıllarımdan bu yana hedeflediğim ve çok istediğim, bu uğurda çokça emek verdiğim doçentlik sürecimde, mentörüm olan Sevgili hocam Prof. Dr. Oya GÖKMEN'e doçent olma arzumu ve hayalimi hep desteklediği, bana olan inancı, desteği, hocalığı, gösterdiği anne şefkati, ablalığı kısacası hayatıma dokunduğu her an için, her şey için ömrüm boyunca minnettarlığımı sunuyorum.

Bu kitabın ortaya konma sürecinde birlikte yola çıktığım, tanıdığım ilk günden beri bu kitabın özelinden ziyade hayatımın her alanında ablalığı hissettiğim, akademik çalışmalarım da desteğini hiç bir zaman esirgemeyen, her daim yolumu aydınlatan, tökezlediğim yerden kaldıran sevgili dostum, ablam Doç. Dr. Nur DOKUZEYLÜL GÜNGÖR'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm bu süreçte gece-gündüz demeden her türlü destekleri ile hep yanımızda olan proje koordinatörümüz Meryem YAVUZ'a, grafik-tasarım sorumlumuz Fatih Şamil ULUDAĞ'a ve süreç boyunca üzerimizde hakkı olan tüm yayınevi emektarlarına sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Akademik çalışmalarım, doktorluk mesleğimin yoğunluğu nedeniyle zaman zaman vaktinden çaldığım, ilgimden istemeyerekte olsa bazı zamanlar yoksun bıraktığım canımın içi oğlum, en kıymetlim Sarp Mirmehmet'e sonsuz sevgilerimi sunuyorum.

Tüm ekibim adına sevgi ve selamlarımızla ....

Doç. Dr. Tuğba GÜRBÜZ
İstanbul, 2022

Yazarlar

Abdulgafur Alim UÇAR

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Tokat Devlet Hastanesi, Tokat

Ahmet Gökcan ÖZTÜRK

Uzm. Dr., Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, İğdır Devlet Hastanesi, İğdir

Alev ESERCAN ÖZTÜRK

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Şanlıurfa

Arzu YURCİ

Doç. Dr., Tüp Bebek Kliniği, Bahçelievler Memorial Hastanesi, İstanbul

Asena AYAR MADENLİ

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Liv Hospital Vadistanbul Hastanesi, İstanbul

Aslı MUTLUGÜN ALPAY

Uzm. Dr., Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Kayseri Memorial Hastanesi, Kayseri

Aybike KAYA

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Aksaray Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aksaray

Ayşe Filiz GÖKMEN KARASU

Doç. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Bezmialem Vakıf Üniversitesi, İstanbul

Beril YÜKSEL

Doç. Dr., Tüp Bebek Kliniği, Memorial Şişli Hastanesi, İstanbul

Buket AYDIN YANAR

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Çanakkale Bayramiç Devlet Hastanesi, Çanakkale

Canan SATIR ÖZEL

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi, İstanbul

Cansu KANLIOĞLU GÜLER

Dr. Öğr. Üyesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Bahçeşehir Üniversitesi Göztepe Medikal Park Hastanesi, İstanbul

Cevdet ADIGÜZEL

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Adana Şehir Hastanesi, Adana

Çağlar ÇETİN

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Bezmialem Vakıf Üniversitesi, İstanbul

Ebru OKUDAN

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Aksaray Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aksaray

Elif Nazlı ÇETİNDAG

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Özel Lüsante Çocuk ve Yetişkin Hastanesi, Ankara

Elif YALÇIN

Embriyolog, Tüp Bebek kliniği, Özel Medistate Hastanesi, İstanbul

Ergül DEMİRÇİVİ

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi, İstanbul

Fatih ŞAHİN

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Okmeydanı Prof. Dr. Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesi, İstanbul

Figen OKTAY KORUCUOĞLU

Op. Dr., Jinekolojik Onkoloji Kliniği, Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

Filiz DİŞÇİ

Dr. Öğr. Üyesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir

Gamze ERDEM

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi, İstanbul

Gökçe GÜLEÇ

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Gököy Devlet Hastanesi, Ordu

Gönül ÖZER

Op. Dr., Tüp Bebek Kliniği, Memorial Şişli Hastanesi, İstanbul

Gülhan GÜNEŞ ELÇİ

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Sancak Tepe Şehit Prof Dr İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

Güvenç KARLIKAYA

Op. Dr., Tüp Bebek Kliniği, Bahçeci Fulya Tüp Bebek Merkezi, İstanbul

Hazal ATAY GUZEL

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Aksaray Eskil Devlet Hastanesi, Aksaray

Kaan ÇİL

Tıp Fakültesi Öğrencisi, Otto von Guericke Üniversitat Magdeburg, Almanya

Kağan GÜNGÖR

Doç. Dr., İç Hastalıkları Endokrinoloji Bilim Dalı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, İstanbul

Mehmet AĞAR

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Özel Muayenehane, Şanlıurfa

Meliha KOVANCI

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Eskişehir Acıbadem Hastanesi, Eskişehir

Meryem BEKMEZCİ

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Aksaray Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aksaray

Murat ÖNAL

Op. Dr., Tüp Bebek Kliniği, Özel Gynolife Kadın Sağlığı ve Tüp Bebek Merkezi, Kıbrıs

Mustafa ÇETİN

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Ordu Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ordu

Müstecep KAVRUT

Op. Dr., Tüp Bebek Kliniği, Özel Muayenehane, İstanbul

Müzeyyen Almora GÜLERYÜZ

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Memorial Şişli Hastanesi, İstanbul

Naziye GÜRKAN

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Samsun Medikal Park Hastanesi, Samsun

Nefise TANRIDAN OKÇU

Doç. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği., Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Adana

Nur DOKUZEYLÜL GÜNGÖR

Doç. Dr., Tüp BebekKliniği, Bahçeşehir Üniversitesi Medicalpark Göztepe Hastanesi, İstanbul

Oğuz Devrim YARDIMCI

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi, İstanbul

Osman Samet GÜNKAYA

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Sancak Tepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

Özgür EFİLOĞLU

Uzm. Dr., Üroloji Kliniği, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi, İstanbul

Pelin ALTINBEZER

Uzm. Dr., Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, İğdır Devlet Hastanesi, İğdir

Pervin KARLI

Doç. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Samsun Medikal Park Hastanesi, Samsun

Rabia Zehra BAKAR

Dr. Öğr. Üyesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Bezmialem Vakıf Üniversitesi, İstanbul

Ramazan ADAN

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Sancak Tepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

Ramazan BÜLBÜL

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Aksaray Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Aksaray

Rasim GÜZEL

Dr. Öğr. Üyesi, Üroloji Kliniği, Özel Medistate Hastanesi, İstanbul

Seda KIR

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Ordu Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ordu

Semih Zeki ULUDAĞ

Doç. Dr., Tüp Bebek Kliniği, Memorial Kayseri Hastanesi, Kayseri

Semra ŞENTÜRK

Op. Dr., Jinekolojik Onkoloji Kliniği, Sağlık Bilimleri Üniversitesi İstanbul Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

Sevinç AÇIŞLI ERSAN

Dr. Arş. Gör., Anesteziyoloji ve Reaminasyon Kliniği, Trabzon Kanuni Numune Eğitim Araştırma Hastanesi, Trabzon

Shamsi MEHDİYEV

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Bezmialem Vakıf Üniversitesi, İstanbul

Sibel ÖNEN ÖZDEMİR

Uzm. Dr., Anesteziyoloji ve Reaminasyon Kliniği, T.C. Sağlık Bakanlığı Edirne İl Sağlık Müdürlüğü Uzunköprü Devlet Hastanesi, Edirne

Sinan GÜLEÇ

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İstinye Üniversitesi Medikal Park Gaziosmanpaşa Hastanesi, İstanbul

Suat İNCE

Uzm. Dr., Radyoloji Kliniği, Ankara Polatlı Devlet Hastanesi, Ankara

Şebnem ALANYA TOSUN

Dr. Öğr. Üyesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı, Giresun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Giresun

Tuğba GÜRBÜZ

Doç. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Nişantaşı Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, Özel Medistate Hastanesi, İstanbul

Ülkem ŞEN UZELİ

Uzm. Dr., Dahiliye Kliniği, Osmançık Devlet Hastanesi, Çorum

Ümit YILDIRIM

Dr. Öğr. Üyesi, Üroloji Anabilim Dalı, Kafkas Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kars

Yücel GÜLER

Op. Dr., Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi, İstanbul

Zeynep Nilüfer TEKİN

Uzm. Dr., Radyoloji Kliniği, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Göztepe Prof.Dr.Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi, İstanbul

İçindekiler

Önsöz	i
Yazarlar	iii
İçindekiler	vii

ADOLESAN SAĞLIĞI

1. Bölüm Menstrüel Siklus ve Over Fizyolojisi	1
2. Bölüm Anormal Seksüel Gelişim ve Puberte Bozuklukları	7
3. Bölüm Juvenil Kanama ve Yönetimi	15
4. Bölüm Yenidoğan ve Çocukluk Dönemi Vulvovajinitleri	23

KADIN SAĞLIĞI

5. Bölüm Anamnez, Fizik Muayene ve Tanı Yöntemleri	29
6. Bölüm Vajinal Flora, Vajinit ve Probiyotikler	35
7. Bölüm Amenore ve Anovulasyon	41
8. Bölüm Anormal Uterin Kanama	49
9. Bölüm Dismenore	57
10. Bölüm Hirsutizm	61
11. Bölüm Üriner İnkontinans	69
12. Bölüm Kronik Pelvik Ağrı	75
13. Bölüm Aile Planlaması	85
14. Bölüm Myoma Uteri	91
15. Bölüm Pelvik İnflamatuvar Hastalık ve Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar	97

ÜREME SAĞLIĞI

16. Bölüm Üreme Organları Anatomisi, Embriyolojisi ve Histolojisi	103
17. Bölüm Üreme Hormonları Fizyolojisi	111
18. Bölüm İnfertil Çiftin Değerlendirilmesi	117
19. Bölüm Yardımcı Üreme Teknikleri	127
20. Bölüm Yardımcı Üreme Tekniklerinde Preimplantasyon Genetik Tanı	135
21. Bölüm Polikistik Over Sendromu	141
22. Bölüm Tekrarlayan Gebelik Kayıpları	147
23. Bölüm Ovulasyon İndüksiyonu	155
24. Bölüm Endometriozis ve Adenomyosis	161
25. Bölüm Luteal Faz Yetersizliği	175
26. Bölüm Erkek İnfertilitesi	179
27. Bölüm Ovaryan Hiperstimülasyon Sendromu	187
28. Bölüm Hiperprolaktinemi	193
29. Bölüm Üreme Sağlığı Tanı ve Görüntüleme Yöntemleri	197

GEBELİK ve DOĞUM

30. Bölüm Maternal ve Fetal Fizyoloji	205
31. Bölüm Antenatal Tarama ve Antenatal Fetal İyilik Hali Testleri	211
32. Bölüm Fetal Anöploidi Taraması	219

33. Bölüm	Fetal Yapısal Anomali Taraması	225
34. Bölüm	Erken Gebelik Kayıpları ve Ektopik Gebelik	233
35. Bölüm	Hiperemesis Gravidarum	243
36. Bölüm	Gebelik ve Diyabet	249
37. Bölüm	Preterm Eylem ve Erken Membran Ruptürü	255
38. Bölüm	Gebelikte Hipertansif Hastalıklar	263
39. Bölüm	İntrauterin Gelişme Geriliği	271
40. Bölüm	Plasental Yerleşim ve İnvazyon Anomalileri	279
41. Bölüm	Doğum Fizyolojisi ve Vajinal Doğum	287
42. Bölüm	Doğum İndüksiyonu	293
43. Bölüm	Çoğul Gebelikler ve Yönetimi	301
44. Bölüm	Obstetrik Anestezi ve Analjezi	307
45. Bölüm	Yenidoğanın Değerlendirilmesi	315
46. Bölüm	Postpartum Kanamalar ve Yönetimi	323
47. Bölüm	Hidrops Fetalis ve Rh Uyumsuzluğu	331
48. Bölüm	Gebelikte Doppler Ultrason Bulguları	339
49. Bölüm	Gebelikte COVID-19 Radyoloji Bulguları	347
50. Bölüm	Gebelik ve Akut Batın	355

MENOPOZ

51. Bölüm	Klimakterium, Menopoz ve Hormon Replasman Tedavileri	361
52. Bölüm	Postmenopozal Kanama ve Yönetimi	367
53. Bölüm	Menopoz ve Kalp Sağlığı	375
54. Bölüm	Osteoporoz	381

ONKOLOJİ

55. Bölüm	İnsan Papilloma Virüsü ve Aşılıları	389
56. Bölüm	Vulva ve Vajinanın Neoplastik Hastalıkları	397
57. Bölüm	Serviksın Preinvaziv Hastalıkları ve Kolposkopi	407
58. Bölüm	Serviks Kanseri	415
59. Bölüm	Endometrial Hiperplazi ve Preinvaziv Kanserler	423
60. Bölüm	Endometrium Kanseri ve Uterin Sarkomlar	431
61. Bölüm	Over ve Fallop Tüpü Tümörleri	441
62. Bölüm	Gestasyonel Trofoblastik Hastalıklar	451

KOZMETİK JİNEKOLOJİ ve CİNSEL SAĞLIK

63. Bölüm	Kadın Genital Organların Anatomisi	457
64. Bölüm	Vajinismus ve Cinsel Fonksiyon Bozuklukları	463
65. Bölüm	Kadın Cinsel Döngüsü Normal Fizyoloji	471
66. Bölüm	Menopoz ve Cinsellik	479
67. Bölüm	Kozmetik Jinekoloji Uygulamaların Cinsel Fonksiyonlar Üzerindeki Etkisi	485
	Dizin	489